

De magie van genezing. Radicale ideeën uit de geschiedenis van de psychiatrie

Willem van der Does

Een aios van onze opleiding attendeerde mij op dit boek. Bij dezen wil ik alle psychiaters in opleiding dit boek aanbevelen waarin ze kennis kunnen nemen van een fascinerende, maar vaak ook schokkende reis door het verleden en het heden van de psychiatrie. Dat is ook de beschrijving van Van der Does zelf, die als hoogleraar Klinische psychologie de beroepsgroep van psychiaters een spiegel voorhoudt. In het boek beschrijft hij veertien pioniers uit de geschiedenis van de psychiatrie die met vernieuwende of radicaal andere behandelingen trachtten om het lijden van psychiatrische patiënten te verminderen en hen te genezen. Helaas nogal eens (slechts) tot

meerdere eer en glorie van zichzelf en tegelijkertijd met groot nadeel voor hun, soms ook beroemde, patiënten. De meeste psychiaters van de generatie 50+ zullen weliswaar in meer of mindere mate bekend zijn met de inktvlektest van Rorschach, de psychoanalyse van Freud, de lsd-goeroe Leary, de antipsychiatrie en de intrede van de DSM, maar het blijft interessant om nog eens te lezen over de precieze geschiedenis en achtergronden hiervan. De auteur neemt ons mee naar de tijdgeest, maar ook de omgeving en de persoonlijke dynamiek en drijfveren van de bijzondere pioniers en hun radicale ontwikkelingen. De jongere generaties krijgen op deze manier besef van de zeer beperkte behandelmogelijkheden in de periode tot pakweg de tweede helft van de 20e eeuw. Het zal echter tevens erg leerzaam voor hen zijn om te lezen over het gevaar van een te groot enthousiasme en ego van leermeesters enerzijds en het belang van gedegen onderzoek anderzijds. De auteur heeft zich echt verdiept in de persoonlijke ontwikkeling en achtergrond, en in de actuele status van de beroemde, maar later ook verguisde pioniers in de psychiatrie. Waar hangt het beroemde schilderij van André Brouillet met een klinische les van Charcot, *Une leçon clinique à la Salpêtrière* (1887)? Hoe worstelen onze

huidige Franse collega's met zijn vroegere klinische werk? Hoe konden de ideeën van Basaglia in Italië nog in 1978 leiden tot een wetswijziging? Eveneens erg leerzaam en verhelderend is het verhaal over Spitzer en diens pogingen om homoseksualiteit als ziektebeeld (!) te verwerpen en om tot een verdere ontwikkeling van het DSM-classificatiesysteem te komen. Uiteraard, zij het in de marge, komen ook twee bekende Nederlandse psychiaters aan bod die jarenlang een dominante invloed hadden op de psychiatrische kliniek en opleiding: Bastiaans en Kuiper.

'The farther back you can look, the farther forward you are likely to see' (Winston Churchill). Met dit citaat sluit het boek af en dan is de lezer uitgebreid gewaarschuwd voor magie, hypes en ego's, maar misschien is hij of zij dan ook in staat om het enthousiasme voor onze huidige ideeën en opvattingen enigszins te relativiseren. Dat maakt dat dit boek inderdaad verplichte kost voor elke psychiater in opleiding zou moeten zijn.

Joachim Tilanus, psychiater, Tilburg

Amsterdam
Alfabet uitgevers, 2023
256 pagina's
ISBN 978-90-213-4139-2
€ 22,99